

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARÀ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA

AQUEST NÚMERO 10 CENTIMS PER TOT ESPANYA
NÚMEROS ATRASSATS: DOBLE PREU

ANTONI LÓPEZ, EDITOR
(Antiga casa I. López Bernagosi)

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITG, NÚM. 20, BOTIGA
BARCELONA

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:
Fòra de Barcelona cada trimestre: ESPANYA, pessetes 1'50.—EXTRANGER, 2'50

Guerra y Marina

—Diguin lo que vulguin els pacifistes, avui, els amos del món som nosaltres.

TEIXIDORS DE BOIRES

Ho són els que pretenen organitzar un partit reformista a Catalunya. Ho són, perquè, pera teixir boires, s'ha de viure en els nuols, ben lluny de la nostra realitat, y, ho són, perquè's fien de ficcions fugitives y prenen les filagarses per elements solids que's puguin teixir.

Els republicans catalans que varen entrar en el moviment de Solidaritat han comprès la forsa y la plenitud d'expressió que'ls dona el fet d'estar constituïts en organització política independent de tots els partits a l'espanyola. Y, ab l'Unió Federal o sense l'Unió Federal, no recularan altra vegada a l'humiliant situació de provincians, esperant les ordes d'un quefe y d'un Comitè de Madrid. Comptar ab altra cosa es teixir boires.

Abans de Solidaritat els federals catalans ja havien emprès aquet camí, declarantse independents del Comitè central. Això respòn tan fonament an el caracter català, que fins repercuteix en les organitzacions obreres d'aquí. Aquella part de la massa republicana de Barcelona que no experimentava la forsa d'aquet sentiment, ja fa temps que va constituir el partit radical. Y, aixís y tot, el centre de gravetat d'aquet partit es Catalunya.

Les crisis que passí l'Unió Federal Nacionalista Republicana's resolndran aquí y ab elements d'aquí. A veure qui serà el que resolta y francament surti a dir lo contrari. No són bons amics d'en Melquiades Alvarez els que no li fassin sentir el pes d'aquesta veritat. Com aliat y com amic trobarà molta gent que sortirà a rebre'l a Barcelona. Però que no pensi en res més, perquè se'n tornarà sol y vern; els que podrien constituir, naturalment, el seu exèrcit, ja estan ab en Lerroux, y, per ara, no veig que vulguin abandonarlo.

Entre'ls elements que varen sentir el foc de Solidaritat Catalana, els *hostes ilustres* podran esser utilitzats com a instruments de combat pels representants d'una tendència contra l'altra. Però quan hagin fet aquet trist servei, els mateixos que'ls hagin utilitzat els giraran l'esquena.

Les paraules més dures, senyor Alvarez, no són pas sempre les menes lleals. Organisi el seu partit reformista aont fassi falta, y no tingui cap dubte de que, en els treballs que fassi pera la República, no li faltarà mai el cop de mà de l'Unió Federal. Però no'ns pertorbi, que entre germans un dia o altre torna la pau, y

malaventurat qui s'hi fica. Aquí el partit reformista serà una mala obra que vostè farà a les organitzacions republicanes de Catalunya.

En tot cas serà precis decidirse: o acceptar la nostra aliansa y la nostra lleal amistat, o s'haurà de passejar per Catalunya ab una extravagant comitiva de teixidors de boires.

PERE COROMINAS

Ni cultes, ni llibertat

El jovent protestant de Madrid celebra una manifestació pública a l'objecte de demanar al President del Consell de ministres la tan esbombada llibertat de cultes.

El jovent madrileny té ganes de perdre el temps.

Tots ho sabem que don Josep Canalejas y Méndez, al pronunciar el famós discurs de la corona, va fer als espanyols, entre altres mil promeses afalagadores, la de tirar avant y portar a cap un projecte de llei sobre la llibertat de consciència que'ns posés a l'alsaria de les nacions civilisades.

Però, jaif... Tots sabem, també, que don Josep no es capes de complir cap promesa de les que ha fet al poble. Y menos tractantse d'una llei sobre la llibertat de cultes.

Ell, a jutjar per les proeses governamentals que fins avui ha portat a terme, no sent aquesta llibertat, perquè no més en té un de culte: el «culte de la maroma». Trampejar, anar vivint, anar tirant, passar dies a la menjadora, diguin lo que diguin y pesi a qui pesi: heus aquí el seu culte.

¿Parlarli de llibertat de cultes an ell, que s'apunta als congressos catòlics y que no oblidat al Vaticà en cap dels assumptes nacionals?

Que s'espavili el jovent de Madrid y el de tota Espanya, que s'espavili a demanar republicanisme abans de tot, perquè si's fia de les paraules d'en Canalejas, no sols no arribarà a veure la llibertat de cultes, sinó que aviat veurà com aquí no queden ni cultes ni llibertat.

Desde'l descobriment de l'impremta són necessaries més llums pera reinat; el reinat no consisteix en sofocarles, sinó en saberles dirigir. — Napoleón I.

La nostra fórmula

L'abnegat Nakens, que mai acaba les bones intencions, ha convocat a tots els capdells republicans a una reunió. El lloc de la cita es la casa de l'insigne Pérez Galdós. L'objecte de l'entrevista es unir a tots els republicans pera una acció comú. El desitj d'en Nakens es accelerar l'adveniment de la República.

El vell director d'*El Motín* es un romantic de l'any 37, un revolucionari dels del 66 y un somniador dels de tots els temps; nosaltres som uns admiradors fervents d'en Nakens y uns envejosos dels seus inagotables optimismes. Miris pel cantó que's vulgui aquesta seva noble iniciativa, s'hi veu traspuar una inagotable confiança en els homes y una fè absoluta en l'energia del poble.

No creiem que s'arribi a una intel·ligència entre'ls prohoms del republicanisme, ni per una cosa tan senzilla com la d'unificar les energies de tots y empendre una campanya decisiva pera l'ensorrament definitiu de l'actual règim.

No'ns preocupa la fórmula d'unió que podria pactarse; no'ns interessa el resultat de la projectada conferència; a nosaltres ja poden apuntarnos entre'ls adherits a la nova fusió, si's porta a cap, perquè perteneixem, ja de fet, a tots els grups que treballin en una o altra forma pera l'instauració de la República.

Y aquesta sí que es, com a fórmula més senzilla, l'actitut que haurien d'adoptar tots els republicans. Els bons, els abnegats, els humils, ja fa temps que la practiquen. Són uns quants centenars els que bullen pels casinos, y són un grapat de milers els que donen les victòries electorals. Són unes poques boques de patró Aranya les que prediquen revolució, y són una pila de brassos d'inconeguts els que alsen barricades.

Durant la setmana tràgica vagavem pels barris aont era més viva l'efervescència popular, afanyosos de sapiguer quins elements eren els organitzadors d'aquella revolta, y al preguntar a un obrer, que fusell en mà vigilava una cantonada, qui era el quefe d'aquell moviment, va contestarnos, arronsant les espatlles:

— ¡A mi què m'expliquen! —

Aquesta resposta d'aquell brau ciutadà es la nostra divisa en qüestió d'unions. A nosaltres que no'ns expliquin de fulanistes ni sutanistes; no volem saber res de fórmules, y menos de programes, perquè nosaltres no necessitem que'ls ideals que sentim ens els donguin explicats en una cartilla y regulats per unes ordenances. Perteneixem, com a soldats rasos, a tots els partits que treballen per nostres ideals; anem darrera de tots aquells homes que lluiten ab fè, ab constancia y desinterès per la Repú-

blica. Volem esser el vot que enlaira als bons en els llocs públics; volem esser el fusell que protesta contra una injustícia; volem esser la veu que, unida a vèus germanes, alsa un clam entusiasta per la Llibertat; volem esser una part de l'esforç que ha d'aixecar Catalunya. Y tot això volem esserho sense marques, sense dogmes, per nostra sola voluntat, delitons dels perills en les lluites y despreciadors dels llores en les victòries.

Si aquesta manera d'esser nostra fos la de tots els republicans, tot lo que perdrien els homes que busquen en la política la satisfacció de personals vanitats, ho guanyarien les campanyes enèrgiques y generoses que'ls abnegats, com en Nakens, empenguessin contra tot lo que de prop o de lluny significa reacció.

Si's fa una nova Unió, y aquesta nova Unió fa alguna cosa de profit, pot comptar ab nosaltres.

JEPH DE JESPU

A un nen

T'he vist venir al peu d'una reixa groixuda per veure'l pare pres sense llei ni motiu, t'he vist venir igual que un raig de llum volguda, tafanejant per tot, ab descaros d'estiu.

No has vingut a plorar; la teva ànima pura ha passat inconscient pel barranc del dolor; els teus ulls entelats no han sentit la paura que dona el sofriment ab orla de negror.

Portes a la presó la visió de bel·leses que'l puig, el prat, el bosc, regalen als camins, a punt de recullir les ànimes opreses que'l seu Calvari en fan, ferides cor endins.

Portes a la presó guspires de misteri, que es menjar de dolor, que es nectar delicat; iditxós tu que no el veus el nostre captiveri ni sabs la excelsitud d'un mos de llibertat!

J. COSTA POMÉS

El viatge de don Melquiades

A COMPANYAT d'en Pau Iglesias y d'en Salvatella, el dissabte va arribar a Barcelona, de pas pera Figueres, don Melquiades Alvarez, jefe, com s'ha tothom, del nou partit republicà reformista.

EL "VETO"

A norma política d'un partit no pot oscilar a mesura de les crisis sentimentals, o de les passions momentànies, o de les antipaties personals privades. Dic això perquè la persistència del veto contra'ls conservadors no dependrà mai de les paraules d'un discurs parlamentari, vessades de l'*abundancia del cor*, en l'entusiasme de l'improvisació fogosa d'un període. Les coses que atanyen a les arrels mateixes d'una agrupació política y fonamenten una aliansa ofensiva y defensiva, sols poden esser modificades en virtut de madures consideracions previes y després d'un debat ideologic y serè.

Ab tot, problem de treure les conseqüències immediates de la sensació produïda pel suposat alsament del veto republicà contra'ls conservadors.

Per de prompte, consignem la significació de les paraules d'en Canalejas sobre aqueix punt. En Canalejas va fer constar, ab alegria, que les paraules de l'Azcarate creia que expressaven una rehabilitació dels conservadors pera'l poder. Induccions que d'això's desprenen:

1.ª El reconeixement del veto republicà y la confessió implícita de que aquet veto té una forta eficacia y representa una sèria preocupació pera la monarquia; tanta, que'l senyor President del Consell de Ministres analisa sotilment les frases d'un discurs pera indagarhi, ab ansietat, la desaparició de l'anatema contra un partit advers.

2.ª La satisfacció produïda en el capítol del partit democràtic y progressiu pel suposat alsament d'una excomunió que impedeix que'l partit clerical y retardatari enderroqui y substitueixi aquell.

Hora es, doncs, de pronunciar sobre aquet veto unes paraules inequívokes, ben determinatives de la nostra actitut.

No. La Conjunció socialista-republicana no ha alsat el veto contra en Maura, ni l'aixecarà

mai, perquè es cosa consubstancial ab la propia Conjunció. Ens unfrem, en primer lloc, pera impedir la tornada d'en Maura, si podiem; y la suspensió d'aquet veto enclouria necessàriament la ruptura de la Conjunció y el desmentiment de les nostres campanyes. En Maura no quedaria rehabilitat; en canvi, nosaltres quedariem plenament inhabilitats...

Ademés, els republicans no som àrbitres d'alsar un veto que en rigor no hem iniciat nosaltres, sinó Europa, l'Europa verament contemporània, es dir, hereua de la Revolució. Els que no reconeguin aquest anatema europeu es que no pertanyen a la part europea post-revolucionaria, sinó a la part encara absolutista, a la part asiàtica, an aqueixa Rússia que fa poc citava significativament en Salvador Canals (la millor ploma dels nostres adversaris) com a model de pobles ont s'ha donat ab exit la batalla a la Revolució. Y aquesta paraula, Revolució, no té aquí el sentit de revolta ocasional y de carrer, el sentit de motj o esvalot vulgar; té el sentit historic de renovació, originada en l'aura del nou règim, en la declaració dels Drets de l'Home. Siguem, doncs, sincers: se podrà esser enemic noble y franc d'aqueixa Europa, declararla rèproba y perversa, insultarla y befarla, com fan els integristes y els carlins; lo que no's pot es menyspreuarla, tot formant part del torn pacífic en una monarquia nomenada lliberal.

S'ha dit, s'ha repetit, com si fos un argument, que'l nostre veto era ridicol, perquè resultava ineficax y purament platonic, ja que no tenim forsa encara pera fer la Revolució. Els qui això diuen no comprenen la virtualitat d'aqueix veto, perquè ell no té l'eficacia en els medis materials o físics, sinó en la protesta interna y varonil. Tal volta el Govern caigut en el mes d'Octubre de 1909 tornarà al poder; però serà ab l'ausència esperitual de tota una part de la nació, la millor part, la que té en la ciutat moderna el seu habitatge y en la solidaritat de la civilisació la seva llum.

Els partits d'oposició, fins y tot d'oposició al règim, com el nostre, conserven una col·laboració en la soberania per medi de la concorrencia al poder legislatiu, y aquesta part de col·laboració representa alguna cosa en el contrapès de les forses directives. Doncs bé: quan el poder moderador crida a l'exercici del poder executiu un ministeri, es precis que sapiga bé quina actitut mantindran respecte an ell els nuclis de l'opinió pública co-soberana; y l'expressió categòrica, irrevocable, d'aqueixa actitut davant la possible crida d'un govern Maura, es el nostre veto, un veto que mai, mai, desde la Restauració, el partit republicà havia formulat contra cap home de la monarquia.

¿Pot avui el partit republicà convertir en revolució material la revolució esperitual que representa el veto? ¿Qui gosaria dirho? Això no pot debatre's en public, ni es cosa que pugui esser sabuda per cap de nosaltres, individualment. Però, si no's pot fer la revolució material, se pot fer l'altra, posant la seva eficacia en cada una de les accions y de les paraules. Se pot obligar al règim a evolucionar, prescindint de les antigues dretes, convertint en dretes les antigues esquerres y creant esquerres noves. Encara que tots creguessim en la possibilitat de la revolució, dubtariem del seu exit, de la seva victòria. La revolució es un cop de sòrt, una circumstancia aleatoria, un joc d'atzar. Per això sempre es preferible l'encaminament evolutiu y continu del poder per les rutes d'esquerra, tot y estant preparats pera l'hora que pot venir y que no ha de trobarnos mai desprevenguts ni indignes.

¿No va parlar en Maura d'implacable hostilitat? Doncs, veieu: allò era, a la seva manera, una revolució esperitual, revolució desde dalt, com totes les d'en Maura. ¡Y tingué la seva eficacia! — ¡Si nosaltres no tenim forsa encara pera assaltar la Bastilla, aalsem ben alta la nostra implacable hostilitat y combatim l'adversari ab les seves armes! Aixís serem dignes d'ell, dignes de la seva propia virulencia y, per tant, capassos de neutralisarlo y vence'l.

La major immoralitat del sistema vigent es lo que se'n diu el torn pacífic. Les dretes, en tot règim, encara que's conservin fidels a les constitucions y no cedeixin a l'impuls natural

de convertirse en reaccionaries, se desgasten per l'ús del poder y per la marxa ineludible del temps, que exigeix la formació de nous partits d'avensada. Y encara cal afegir que, dins els partits, els homes se desgasten també, una vegada complerta la missió que va portarlos al poder o pronunciada la paraula que tenien infosa. Y quan aquets homes cauen per la sanció d'un error comès, irreparable y sorollós, aleshores llur tornada pren aires de rehabilitació provocativa, d'aprobació implícita d'aquells actes. L'opinió que'ls aclama accepta la complicitat ab els fets de l'home caigut ahir, realzat avui, tot y persistint la culpa viva que va enrunarlo. Perquè — digui lo que vulgui el senyor Lerroux — ni l'acció del temps ni l'opracisme poden borrar les grans faltes polítiques; ni, fins y tot, les borrarà el penediment, ja que ell significaria una manca absoluta de caràcter y fermesa y, per tant, produiria una ben fonamentada desconfiansa pública.

¿Que en Canalejas no ha complert la seva missió? Un motiu més pera que no pugui venir un ministeri de dretes, ja que, dins la teoria del torn pacífic, no hi ha hagut tongada d'esquerra. En Canalejas, després de tot, es humà, té les flaqueses d'un home, d'un home sotmès a l'engranatge d'un sistema viciós; però no té la culpa directa d'una intervenció esperitual d'Europa sobre'l govern espanyol, com la d'Octubre de 1909. Les seves faltes principals són el pecat d'origen de la seva entrada en el poder, per una artimanya d'en Maura; la feblesa davant certes exigències d'opinió draconiana y la continuació ininterrompuda de la guerra.

Mentres segueixi la situació actual, se conserven les aparencies davant l'opinió lliberal de tot el món. Però si puja en Maura, la situació retorna exactament an els dies de la repressió cruenta. — Y ara, trieu.

¿Que a pesar de tot en Maura tornarà? Està bé. Però que pugui a la nostra excomunió, ab el nostre veto. Nosaltres també, com ell va fer un dia, sacudim la pols de les nostres vestidures y rebutgem la nostra part ciutadana de responsables. Gest per gest, frase per frase, hostilitat per hostilitat.

GABRIEL ALONSO

En la nostra ciutat, que'l tingué per hoste algunes hores, el senyor Alvarez no feu declaracions, però a Figueres, aont el diumenge va celebrarse un important miting, va pronunciar un llarg discurs que ha sigut objecte de molts comentaris.

Abans que ell parlà en Salvatella qui, com a diputat per Figueres, feu la presentació d'en Pau Iglesias y de don Melquiades; a continuació va enraonar el leader del socialisme y, per fi, el senyor Alvarez.

Si hem de dir la veritat, el discurs del eloqüent orador ens sembla un treball de tanteig, una especie d'exploració de l'ànima ampurdanesa.

Don Melquiades no s'aparta de la conjunció republicana-socialista; fidel als compromisos contrets, viu dintre d'aquesta forsa parlamentaria y, sostenint els propòsits de la conjunció, treballa y lluita.

Però, sense abandonar tan grata companyia, l'orador exposa hàbilment un programa propi, un programa seu. Y, pera que en l'obra exploradora no hi manqui res, don Melquiades, com de passada, se manifesta partidari de l'autonomia, d'una autonomia consagrada per la soberania del Estat... Y prou.

Ignorèm l'impressió que'l senyor Alvarez s'haurà endut de la seva excursió per Catalunya. Lo que sí sabem es que Catalunya ha escoltat el seu discurs... y s'ha quedat esperantne un altre.

El del passat diumenge el troba molt eloqüent y molt bonic, però molt poc clar.

corria per les aceres, varen toparse un capellatet jove, molt sever y molt elegant, y una senyoreta esplèndidament habillada ab un gran barret de plomes y despedint sensuals perfums.

Els dos personatges varen esguardarse un instant ab sorpresa; ficsaren els seus ulls escrutadors en les respectives fesomies y, aturant-se maquinalment, exclamaren, quasi a chor:

—¡Còm! ¿Vostè..., Sor Reparada?...

—¡Ai, ai!... ¿No es en Pere Roig, vostè?...

Els dos combatents s'havien reciprocament vensut en la lluita per les idees. Tament havien vensut, que, canviats els papers, se trobaven altre cop l'un davant l'altre...

JOAQUIM AYMAMÍ, trad.

DOS XINOS

Vingut del cor de la Xina,

un xino de mitja edat,

aixerit y sense quia,

està del vapor saltant.

Un xino de Barcelona

—o, dit ab més propietat,

un xino de don Lacandó—

l'espera al moll de la Pau.

—Tinc el gust de saludarte,—

diu el d'aquí an el d'allà.

—Ab goig la teva mà estrenyo,—

respon el nou arribat.

Y sense més circumloquis,

prenen assiento en un banc

que troben allà a la vora,

y... vinga descapdellar.

—Còntam, ¿còm està la Xina?

—Molt bé!... En poc temps hem lograt

fer d'aquell vetust imperi

un paradís terrenal.

Cert que encara la república

topa ab alguns entrebancs,

però, un cop quedin resoltes

les poques dificultats

que en el terreno economic

ens obstrueixen el pas,

ja't juro jo que la Xina

no tindrà res que envejar

a moltes nacions d'Europa.

Hem mudat de dalt a baix

tots els antics organismes

de la màquina imperial,

hem reformat l'ensenyansa,

hem donat lleis al treball,

hem sanejat la justícia,

en fi, ens hem posat, d'un salt,

a una altura que altres pobles

no alcansen sinó ab molts anys.

Y vosaltres, ¿què heu fet?, digues.

—Nosaltres també hem donat

una embestida molt seria,

però... jo t'haig d'esser franc,

l'hem donada d'altre modo

que vosaltres.

—¿Còm?

—Veuras.

Hem anat als municipis

y al Congrés dels diputats,

hem entrat a Mataderos

y a Consums, y hem tirat l'am

en el riu dels grans negocis

y en el mar dels peixos cars.

—¿Y així heu fet la República?

—No. Però algú ha fet «la pau»,

y s'ha comprat automòbil

y viu com un potentat.

—Ja es extrany que'ls xinos rasos

us hi avingueu ab això.

—¡Ai ai!...

¿No veus que'ls quefes ens diuen

que aquet camí es el que và

a la redempció anhelada?

¿Què ha de fè el pobre remat

sinó obeir, humil, les ordres

de pastors y rabadans?

—Tens raó, xino admirable!...

Però, ja que no heu lograt,

en el món de les idees,

donar ni el més petit pas,

al menos els vostres amos,

en l'esfera material,

deuran procurar dotarvos

d'un relatiu benestar,

creant, en obsequi vostre,

institucions populars

que us fassin grata la vida...

—Ah! Això sí... Ara ho veuras.—

Crida, el xino d'aquí, un cotxe,

hi puja ab el seu company

y, dirigintse al cotxero,

li diu:—¡Al Saturno Park!...

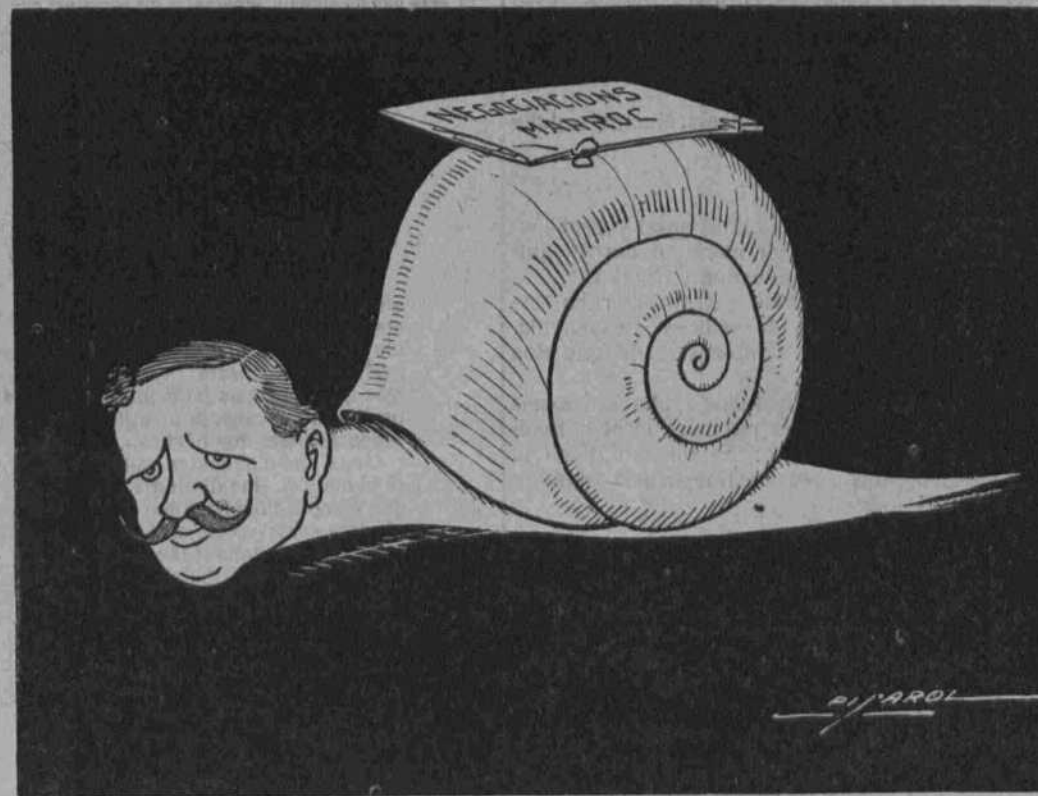
C. GUMÀ

Ahir y avui

els dos tractats de París

L'any 1898, quan el sogre va haver de firmar la perduda de les colonies, tot va anar com un llamp.

Ara, quan al gendre li toca defensar uns quants pams de terreno al Rif, tot va a pas de caragol.

A SANT FELIU DE GUIXOLS

El discurs d'en Pere Corominas

LAR y català: així va parlar en Pere Corominas en el miting celebrat a Sant Feliu l'altre dimecres. Clar y català y donant a les coses el seu veritable nom.

Potser hauria estat millor que les declaracions del diputat per Barcelona haguessin sigut fetes aquí. Però tant se val. ¿No va anar en Melquiades Alvarez, tres dies més tard, a cantar a Figueres la cansó que desde'l fons del seu cor dedicava a Barcelona?

En Pere Corominas, que no ignorava l'objecte del viatge del orador asturià, volgué posar per endavant els punts sobre les i i i, y va ferho sense vacilacions.

«L'Unió Federal—són ses paraules—serveix a la Conjunció llealment, però creu que no fan falta més partits republicans a Catalunya y que'ls que vulguin crearne de nous venen a pertorbar.»

La estocada no pot pas ser més recta. Segons en Corominas, el nou partit republicà reformista que està organisant en Melquiades Alvarez es senzillament una pertorbació.

Coneguda aquesta declaració capital, pot dirse que's coneix tot el discurs del diputat per Barcelona y's comprèn quina serà l'actitut dels nacionalistes catalans, si un dia en Melquiades

Alvarez ve a plantar aquí la bandera del seu nou partit reformista.

El discurs de Sant Feliu de Guixols no es, doncs, un discurs més, sinó un fortíssim toc d'atenció y una promesa de que, com deia en Corominas, quan vingui el cas, l'Unió Federal farà entendre la veritat «sigui a qui sigui, per alt que's trobi y per hermosament que parli».

En Canalejas vol que les labors del Congrés reprenguin la seva marxa normal, serà precis que torni a fer ministre a don Rafel Gasset.

Desde que aquet bon senyor va esser desposseït de la cartera de Foment, a Madrid no hi ha hagut un'hora de pau. Les intrigues contra la situació, les crisis inventades pels diaris del trust, les saragates en el Parlament, se produeixen l'una darrera l'altra.

Y tot, únicament, per això. ¡Perquè el senyor Gasset no es ministre!

Si les conseqüències d'aquesta estèril agi-

La bona conversió

(Fragment d'A. de Roberto)

EIA quinze dies que en Pere Roig geia en un llit de l'hospital, a conseqüència d'una ferida de bala, guanyada en una manifestació de lliurepensadors, a la qual havia assistit y que acabà tràgicament. Sor Reparada, la

monja que l'assistia, el cuidava amorosament, ab cura material d'enfermera que vol arrencar un home de la mort y ab cura moral de religiosa que vol conquerir una ànima pera'l Cel. Eren extraordinaries la pietat y la tendresa que sentia per aquell home a qui no coneixia y a qui tenia positivament per adversari.

—¡Germana!

Aquesta va esser la primera paraula que pogué pronunciar el pobre ferit, al cap de quinze dies. Sor Reparada va correr al capsal del llit y llenà un plaçid somrís y un esguard de compassió damunt del ferit... La monja no podia amagar la simpatia pera aquell jove que, per altra part, no feia pas cara d'esser dolent. ¡Ah, quina joia, quina felicitat pera ella, si un dia hagués pogut agenollarse als peus del Espòs Crucificat, anunciantli que per obra seva un fill esgarriat tornava pel bon camí!

En Pere Roig anava millorant ràpidament y l'hermana no's movia del seu costat, conversant ab ell com mare y fill. Els seus raonaments s'exaltaven sols en un punt. Sor Reparada volia atraure el lliurepensador cap a la Santa Religió Cristiana. En Pere Roig intentava allunyar aquella bona dòna de l'Engany y de l'Embusteria Catòlica.

Com se suposa, els dos joves no's trobaven mai d'acord en aquestes conversacions; però discutien ab una calma, ab una tal riquesa d'argumentació, que's facilitaven mutuament la recíproca persuassió.

Ella el volia convencer de les ventatges que ofereix una vida dedicada per complert a Crist, an Aquell que se sacrificà per tots, de la bellesa íntima que la fè proporciona y del gran premi que, després de morts, esperen els que viuen dintre l'Església. Ell, en cambi, volia demostrar-li l'hermosura d'una vida lliure de prejudicis y d'ombres, sense opresions intel·lectuals ni morals de cap mena; la felicitat que disfruten els que senten la fè en el Bé Universal, sense necessitat de misteris ni de miracles absurdes, únicament guiats per la consciència (que també sab premiar y castigar), segurs de que després d'aquesta vida no hem de temer res.

Aquest era el tema de les seves constants conversacions: la religió y la llibertat de pensament; aquesta era l'intenció de cada hu d'ells: atraure a l'altre a la seva religió y a la seva fè; capgirar-li les idees pera ferse'l seu.

En Pere Roig, curat del tot, sortí de l'hospital, y una efusiva estreta de mà, cambiada pels dos joves, va semblar la darrera y definitiva exortació a la nova vida...

Havien passat uns quants mesos desde que en Pere Roig sortí de l'hospital, quan un vespre, en un dels carrers de més tranzit de la ciutat y entre la bulliciosa gentada que s'es-

tació no les toqués ningú més que'l Govern, a nosaltres la cosa ens deixaria molt frescos. Però resulta que, mentres al Congrés se discuteix la vida y miracles del *Ratón Pelao* y s'averigua si ara fa vint anys en Barroso va intervenir en tal o qual assumpte de Pueblo Nuevo del Terrible, la miseria va apoderantse del país, les reformes que s'esperen queden empantanagades y els barcos que porten emigrants a Amèrica surten cada dia més plens.

Per lo tant, costi lo que costi, es necessari que en Gasset torni a esser ministre.

No es ell qui ho demana. Es la nació en pes, aburrida de veure, durant tantes setmanes, convertida la cessantia d'aquell patrici en tema únic de discussió al Congrés, a la premsa, al cafè, a la plassa pública...

Don Melquiades Alvarez, trobantse a Barcelona, va dir que era absolutament fals que don Pere Corominas li hagués escrit cap carta parlantli del miting de Figueres.

Però vet aquí que qui pot saberho assegura que'l senyor Alvarez, no sols va rebre la carta qual existència desmenteix, sinó que fins va contestarla.

Si això es cert, ¡bé comensa la seva campanya el jefe del nou partit reformista!

Encara que... ¡quí sabi!... ¿Serà potser que, posat don Melquiades a fer reformes, vol reformar també el concepte de la formalitat?

Amenitats parlamentaries.

El dissabte passat, el Congrés no va poder celebrar sessió per falta de número. Dels 400 diputats que'l constitueixen no més varen assistirhi 62.

Y aquets són aquells senyors que quan el Govern, per fas o per nefes, suspèn les sessions, armen l'escandol H, dient que la sobe-rania nacional queda segrestada y sense veul...

Ja casi no sabem qui fa riure més. En Canalejas, tancant el Parlament sempre que en ell li acomoda.

O els diputats, deixant d'anarhi cada vegada que tenen mandra.

A Santander, la seva ciutat natal y aont accidentalment residia, va morir el darrer diumenge don Marcell Menéndez y Pelayo.

La mort d'aquest home extraordinari ha servit pera que una pila de milions d'espanyols, al llegir el seu nom, s'interessin de que don Marcell havia existit.

Perquè ab el gran santanderí, una de les més poderoses intel·ligències que han honrat la família humana, succeia això: era un sabi, però la major part dels seus contemporanis estaven dejuns de saberho.

Una de blanca y una de negra.

El dimars, la premsa diària de Barcelona va retirar-se del Saló de sessions de Casa la Ciutat, ab raó avergonyida del espectacle que estaven donant els senyors regidors.

Aquesta es la blanca.

Però dos dies abans, aquesta mateixa premsa, el dimars tan austera, no pensant sinó ab els diners que la brutal y anticivilisadora festa podia produirli, havia celebrat una corrida de toros.

Aquesta es jail la negra.

Les Planes, 14 de Maig.

Aquest any, com de consuetud, durant la quaresma, y fins dissabte, els nois y noies que volien fer la primera comunió concorregueren cada dia a l'Església, a aprendre la corresponent doctrina. Els l'ensenyava un *torero* d'aquells que per *coleta* porten la lluna al cap y que, per cert, es ben gruixuda, y que, per ara, es el mossó d'aquella casa.

El cas es que en aquest poble hi ha constituïda una societat titulada *Instrucció y reere*, en la qual, ademés de fomentarse en gran manera l'Instrucció, s'hi desenrotllen balls de socis tota els dies festius, seguint, per lo tant, odiada dels ensoanats, quins li fan una guerra tremenda, arribant al punt de que, com en la mateixa hi ha una secció infantil d'aficionats al teatre, formada per noiets sols, fills dels socis, alguns dels quals anaven a doctrina pera combregar aquest any, el sudit *torero* místic va amensar-sios ab que, si feien comedia, no combregarien.

Y molt ben fet que s'obstiní en la seva exigència, el nostre vicari. D'aquesta manera logrà que no's combregui ni ab *obletes* ni ab rodes de moli, ab lo qual els nois dels socis no hi perdran gran cosa.

Lloré de Mar, 15 de Maig.

El dia 10 del corrent tingué lloc l'inscripció civil d'una filla dels ferms republicans y probats lliurepensadors Clement Reixach y Dolores Llinás, a la qual s'imposaren els noms d'Alba, Casandra y Electra.

Senyors anticlericals: aquets actes són els que causen veritable efecte, pera anular el poder de la xusma catòlica, causant de l'atras y la miseria del poble espanyol; puig està demostrat que lo que més estima del seu remat es la bossa. Així, doncs, a tancàrlosli de cop, y hauré resolt tan important problema, sense necessitat d'acudir a violències d'insegurs resultats practics.

Capellades, 16 de Maig.

El Centre d'U. F. N. R. d'aquesta vila ha fet circular unes fulles, anunciant la conferència que diumenge donarà el secretari del Consell general y ex-arcaide popular de Barcelona, en Francisco Layret, la qual es la segona de la tanda que té organitzada aquesta patriòtica y republicana entitat.

Es veritablement ridícul lo que fan els titulats radicals de nostra vila. Mentres els uns, els federals nacionalistes, treballen pera escampar la lleuor republicana y democràtica, els altres, els radicals monarquics, ab el pretext d'instaurar una república a Capellades, fan el joc del caciquisme godonista, que tant malmena aquet desgraciat districte.

Calaf, 21 de Maig.

El diumenge abans de l'Ascensió va ferse cine en aquest poble. Els empresaris contractaren tres atraccions: la veritat, varen fer uns papers molt decents, no donant el més petit escandol. Però, ja sia per enveja perquè varen fer *lleno* tarda y nit, ja sia perquè té interès en criar el poble tonto, lo cert es que'l dia de l'Ascensió el senyor Rector les emprengué contra'l cine, d'una manera tan furiosa y poca solta que fins els mateixos catòlics varen murmurar del sermó, escandalizats.

A nosaltres, com que al teatre de la missa no hi anem, no'ns fan cap efecte els brams d'ase; però devem fer avinent al mossèn rabí que no'ns acabarà els quartos, y que continuarem fent cine y contractant atraccions que treballin moralment y a gust del public.

Sàpiga el mossèn que som nosaltres els que podriem cantarli les quaranta, y callem perquè tenim més prudència. Però que no insisteixi, que... tant và el cant a la font...

Montblanc, 22 de Maig.

Ab motiu de la festa major se trobava en aquesta vila un viatjant de comers, y veusquí que, quan se dirigia la comitiva de l'Ajuntament a afegir-se a la professió, l'aludí viatjant, ficat en el pintoresc espectacle que oferix el contemplar certs balls típics que acompanyen a les autoritats en aquesta cerimònia, ignorant qui venia darrera d'ell, se vegé sorprès per la brusca escomesa d'un agutzil, el qual, presentantli la vara, va intimar-lo a que's tregués el berret. L'aludí individu va complir l'orde, per deferència, obligantli el caracter de foraster y pera donar proba d'una urbanitat que falta a l'agutzil, el qual a bon segur desconex l'article 11 de la Constitució.

Fins aquí no ha passat res; però si el viatjant s'hagués obstinat en no complaure a l'agutzil, ab llei o sense llei, pel cap baix li fa una cara nova.

Y pera que no aleguin ignorancia els forasters que vagin a Montblanc, se'ls avisa que mirin de no toparse ab aquest agutzil, més digne d'estar al Rif que en un poble de Catalunya.

JOC DE NOIS

Uns quants xicotets del barri, els més braus y deseixits, els més murrís y tremendos, els que's solen distingir per la seva picardia més que pels seus bons instints, per' jugà els vespres a ratlla tenen formats dos partits.

Cada una d'aquestes colles té el seu rei, lloc distingit que sempre l'usufructuen els més sabis—o els més vius—y aquets van donant les ordres que'ls altres van obeint.

Sobradament, a vegades, se rebela un peix petit, y, per enveja o malícia—aneuho a sabè ab quins fins—va dient pestes del quefe o d'algun dels seus amics, fins que, a l'ultim, encarnant'shi, seriament, aquell li diu: «Mira, Ferran—o Geroni, o Manel, o Serafi:—si segueixes fent el ximple, no'm diguis res més; ¡renyits!; prò si ets bon minyo, jo't juro que no't queixaras de mí».

Aleshores el tremendo baixa el cap, medita un xic, se fa un dobleg a la llengua y, amagant ab un somris una ganyota de rabia, retira tot lo que ha dit; se donen les mans y tornen a esser d'allò més amics.

Els bordegassos del barri de l'un y l'altre partit, quan s'enfaden y renyeixen, acostumen ferho així. Y el cas es que sempre salten els més guapos y alxerits, y que mai para en Geroni, ni en Manel, ni en Serafi.

Qui para sempre es el tonto, un pobre noi ensoipit, que, per motiu, els ganasses li varen treure «el País».

VERDUM

UN CAS CURIOS

El tribunal federal de Lausana acaba de fallar un litigi que exigiria la sabiduria de Salomó, y encara que no sabem si ab la seva decisió queda per sempre resolt el curiós problema, creiem que'l cas mereix esser conegut.

Heuse'l aquí en poques paraules. Fa algun temps, un obrer de Basilea sigué víctima d'un accident que'l va deixar inutil pera'l treball. Com es natural, el seu patró va ser condemnat a pagarli l'indemnisació corresponent.

No obstant, considerant el patró que la cosa no era justa, acudí en apelació davant del tribunal de primera instancia de Basilea.

—Els metges que l'han cuidat—deia ell—unànimement m'asseguren que, si l'obrer vol sometre's a certa operació quirúrgica, quedarà aviat completament restablert y en estat de tornar a treballar.

Però l'obrer va negarse obstinadament a que l'operessin. Y, apoiantse ab aquesta negativa, el patró alegava que, en tals circumstancies, l'incapacitat de l'obrer pera treballar era fins a cert punt voluntaria y, per lo tant, no tenia dret a cap mena de pensió.

Els jutges de Basilea, convensuts per aquesta argumentació, varen donar la raó a l'amo; l'obrer no volgué conformarse y, ferm que ferm, portà l'assumpte al tribunal federal de Lausana.

El fallo d'aquest ha sigut completament oposat al del de Basilea. En virtut de la sentència pronunciada, el patró queda condemnat a pagar l'indemnisació ficsada pel primer tribunal y, ademés, a totes les costes del plet.

«Per què? Perquè:

«Cap ciutadà—diu el fallo—pot esser obligat a sofrir una operació contra la seva voluntat, doncs això seria atentar a la seva llibertat y als seus drets.»

Així ha parlat el més alt tribunal de la lliure Suïssa.

T. y A.

La cansó del Mizzian

IZZIAN, brau sherif, hereu directe dels vavrons de Déu que triomfaren a Alarcos, santó venerable, ¿vols acceptar una salutació d'adversari a la

teva ombra de víctima?

Sempre seria grat an el meu instint cavalleresc una reverència davant el teu cos d'enemic, però tu, bon cheik, poses a proba la nostra esperitualitat d'homes de lletres, perquè, encara que tu no podries mai haverho sospitat, ets un tema literari...

¿Quina impressió han de vessar les nostres plomes davant la teva mort, pera revelar-se com a verges de tot filisteisme? ¿Hem de cantarte com un nou Viriat, com un hèroe de les causes agòniques, com un martir d'Alà, com un incorruptible y un fidel a la causa de l'herencia patria, o bé hem de cantar davant el teu cadavre la cansó de victòria, ja que la teva tomba serà una porta més per ont penetri un dia en Pherm ferstec, ¿quí sab quan?, l'aire de la llibertat y de la cosmòpoli?

Tu ets un Viriat; però Viriat era un bandoler pera les plomes dels historiadors llatins. Tu ets un Empecinado, però l'Empecinado era un hèroe pera'ls historiadors de la resistencia espanyola...

Nosaltres, amarats d'intelectualisme y poesia, compartida l'ànima entre la fredor serena dels conceptes doctrinals y l'amor a les belles actituds y a les gestes braves, sentim davant la teva memoria l'ambigua sensació de les fatalitats misterioses que regeixen l'avens humà y de les doloroses heroicitats ont moren les cultures senils.

Un Coran amagat en els plecs de la teva xilaba, un rosari al coll, un escapulari sobre'l pit, en tu moria el simbol dels pobles ont Déu es encara l'ombra d'un capdill pera les batalles y els morts del campament són la seva ofrena. Però sobre'l teu turband degué passar qualque cosa que remembrava la vibració del plomall epic d'Hèctor, quan Aquil, o sia l'Europa, d'aleshores, el vencia sota'ls murs de la ciutat immortal.

Hi ha hèroes de causes que moren, com hi ha hèroes de causes que naixen. De la mort d'un Maceo a la mort d'un Mizzian corre tota una escala de valors historics. En aquell, germina l'independencia futura, s'assenten les columnes d'una nació, se po-

sen els fonaments d'una ciutat; l'arbre de la patria s'alimenta en el cos caigut, segons la bella imatge de Fogazzaro.—Però en aquest, agonisen les rasses, s'extingeixen les religions a la claror de les darreres llanties, plora tot un passat, s'esmicolen les parets dels temples, s'enruna la porta de les justicies.

¿No us heu trobat mai divagant pels carrers d'una ciutat històrica, sotmesa a una rassa nova que va desfigurant poc a poc el rostre de la vella? Aquí, a vora un portic venerable, s'al·leca un rasca-cels modernísim. Allà, a l'ombra d'una mesquida o d'una sinagoga, els automobils passen la bella sa provocativa y clàssica de les europees. Una avinguda triomfal perfora el dèdal de les kasbahs, esventa els patiells pacífics, ont encara ressona la darrera oració del culte vensut... Y la nostra ànima de poeta plora, plora, mentres canta dins nosaltres el nostre esperit d'homes de metròpoli, conqueridors del món pera l'individu y de l'individu pera el món... Així es construida la nostra ànima doble de civilisats, pera que les nostres llàgrimes puguin esser cantades per la nostra mateixa cultura de victoriosos y la nostra cultura pugui esser pietosa y clement pera'ls vensuts, y sàpiga desiriar, entre lo passat que s'enruna, lo etern que devem servir y transmetre, ja que ell es la nostra mateixa raó de triomfadors.

Ab aquesta ànima doble mirem avui passar el teu cos, Mohammed-el-Mizzian, que guardaves, com un titol a la nostra reverència, la fidelitat a tu mateix. Les nostres metròpolis faran un dia, del teu duar, arrabals de profanació; però sobre la teva tomba, potser, alsarem la memoria d'un marabut com una ofrena de vencedors dignes a vensuts dignes, ja que no podrà el teu poble agonie alsarte un monument com a conjurador impossible d'una fatalitat que'ls teus accepten com un voler diví.

Y, quan les flors brotin sobre les parets del teu marabut, recordarem que un dia, en el ple de la guerra, tu renovaves les cavallerositats del romancer, y tornaves, pietosament intactes, els presoners y els infants segrestats en les nits barbres; y aquelles flors parlaran de la teva llegenda noble, ja que l'istoria, que oblida fàcilment els vensuts, haurà perdut, entre les grosses fulles, el teu nom efímer...

GABRIEL ALOMAR

La trompa bèlica

Al senyor Lerroux la gent se li desmanda.

Y l'ex-idol del pueblo, pera veure si traient el sant cristo gros logra escalfar altra volta al seu decaigut partit, torna a donar notes agudes, notes revolucionaries, notes guerreres...

El dissabte, ab el pretext de treballar per l'anistia, va celebrar don Alejandro un miting al seu local del carrer d'Aragó. Y després de quatre vulgaritats de don Emiliano, que tingué la tranquil·litat d'aludir a los cobardes y traidores que embaucan al pueblo, y d'un breu discurs del senyor Giner de los Ríos qui, com de costum, parlà ab tanta mesura com eloqüència, va alsarse el caudillo.

¿Què va dir?

En el fons, res; però en la forma—doncs allí es realitat no hi havia res més que retòrica efectista—el senyor Lerroux va dir tot lo que an ell li convenia pera aixecar l'esperit de les masses.

La base del seu discurs va ser aquesta: Que en Maura no pot tornar a governar y que, pera evitarlo, ell y els que'l segueixen han d'estar disposats a tot. Y ja se sab, en els discursos de xim xim!, la tremenda extensió que aquet tot sol agafar, al sortir de la boca de don Alejandro.

—Si en Maura torna—deia el caudillo—«es promet que caurà con la bandera de mi partido, como don Quijote contra los molinos de viento, luchando sólo con vosotros, como un loco, antes de merecer el dictado de cobarde».

Y al notar que la promesa era ben rebuda per l'auditori y que l'aplausó que ell buscava havia ressonat formidable, el senyor Lerroux afegia:

—«Resolveos, como yo, á ir al sacrificio, para que el partido radical sepa oponerse á la vuelta de Maura y Cierva, juntos o separados, hasta realizar empresas más altas.»

Després d'això, un'altra salva d'aplausos, y s'ha acabat el miting.

Venint de fer la «primera»

—Aixeca el cap, y pensa que ja es hora de que fassis l'ull viu.

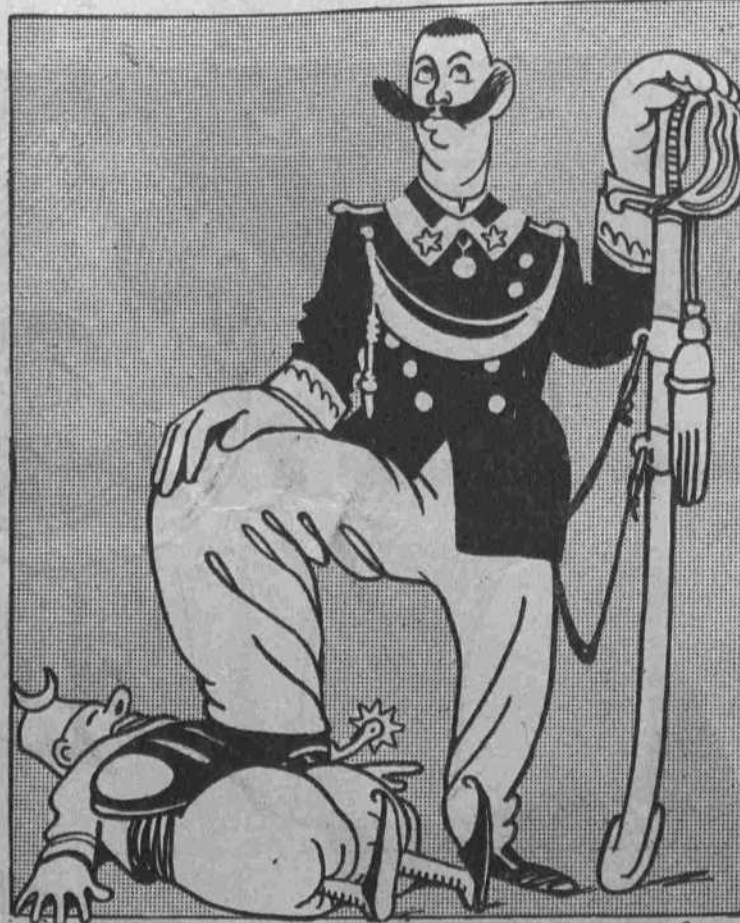
Còm se parla de la guerra

QUAN EL TELEGRAMA VE DE CONSTANTINOPLA

QUAN EL TELEGRAMA VE DE ROMA

—Ja no queda ni un italià per mostrar...

—Tots els turcs han sigut pulverisats!

Un de tants

—Deu lo guard.
—Buenas... Segui... ¿Què volia?
—Vostè es quefe d'això, del Negociat que's cuida d'emplea als de l'arcaldia?
—¿Que seria, potsè, un recomanat?
—Sí, senyor. Vinc de part del senyor batlle perquè'm col·loqui allí aont li sembli bé.
—¿Li ha dat un document?
—Ratlla per ratlla, pot llegirho vostè en aquet papè.
—Corrent... ¿Vol ser burot?
—No, senyor; ¡ca!
—¿Fontaner?
—No'm va bé.
—¿Municipal?
—Menos.
—¿Guarda del Park?
—Tampoc.
—¿Urbà?
—No fa per mi, senyor.
—Doncs, ¿oficial del nostre Negociat?
—No sé llegir.
—¿Ni escriure?
—¡Pot comptar!...
—¿Mala negada!
—¿Còm firmarà la nòmina?
—Oh! Això, a mi, tant me fa... ¡Mentre'm donguin la mesada!...

ALEX VOLELFIL

L'U.F.N.R.

ELS últims debats parlamentaris han posat de relleu, per si encara no ho estava prou, la fonda crisi del partit d'Unió Federal Nacionalista Republicana. S'han alsat en el Parlament les vèus de totes les fraccions polítiques que han assolit alguna representació en la Cambra popular, menys la de la nostra Unió. Perquè ni en Miró ni en Salvatella l'han anomenada pera res en els seus discursos, actuant, més que com a federals nacionalistes, com a individus de la Conjunció.

Es clar que en un debat com el de la llei de Jurisdiccions no hi haviem de dir res de nou. Es una de les coses sobre la qual els elements de diversa procedència de l'Unió Federal no han discutit mai. El parer es unànim contra aquella llei, i l'hem manifestat sempre, desde'l comensament de la nostra actuació. Fills de Solidaritat Catalana, es lògic que siguem enemics de la llei de Jurisdiccions.

No obstant, l'obligació era declararlo; persistir en la nostra protesta, demostrant que'l nostre entusiasme no s'havia esmortuït; que'l poble lliberal de Catalunya segueix essent, com abans, enemic de

l'iniqua llei. Ara ens trobem que no més ha parlat la Dreta, y que en Cambó, habilidósament o no, perseguint un fi determinat o responnent a un dictat de la conciencia regionalista, ha sigut l'únic que, com a catalanista, s'ha oposat a aquella llei. Tothom s'ha hagut de preguntar ont eren en Carner y en Pere Corominas.

Aquet fet, com tants d'altres, ens ha portat a cercar les causes de la fonda crisi de l'Unió Federal Nacionalista Republicana. Es veritat que avui, pels partits, han acabat ja els calificatius d'organismes historics. Seria una preocupació vana voler constituir una forsa única, ab una disciplina y un programa ben rígids y ben complexes, pera ferla durar anys y anys. Els partits són, en l'actualitat, moviments d'opinió, per quin motiu l'experiencia ensenya que'ls programes han d'esser cada dia més simples y fer exclusivament referencia als punts concrets que han donat lloc a la formació d'aquell estat d'opinió. Els partits montats a l'antiga, ab organiscions complexes y tribunals d'honor, y censos y comitès y casinos, han de fracassar forçosament. La vida dels pobles ha entrat en un període d'una activitat tan intensa, que reclama una adaptació de les forses polítiques al seu mode d'esser actual de renovació continua.

Tot el mal de la nostra Esquerra Catalana consisteix en haverse empenyat, els seus quefes, en contradir aquesta llei. S'ha buscat una organisció ben complicada, ab forsa nombre de juntes, que formen una espessa xarxa, en la que tot s'hi enreda sense que'ns en adonem. Y, més que en això, la causa de la nostra crisi està en l'hegemonia nacionalista. Y els responsables del fracàs són els prohoms d'aquesta tendencia, els quals no han encertat la direcció que al partit devia donarse.

No votem per una hegemonia dels republicans de l'antiga «Unió», ni tampoc per una hegemonia federalista. No's tractava de l'absorció dels uns pels altres, sinó de la fusió de tres doctrines, pera formar un ideal únic, que pogués compartir tot el poble català ferment lliberal. Y teniem, pera ferho, els elements indispensables. Nacionalistes, partidaris del reconeixement de la nostra personalitat, en quant al problema interí de Catalunya; federals, per lo que fa respecte a les nostres relacions de fraternitat ab el reste dels pobles iberics, y republicans partidaris d'un règim democràtic, pera garantir el dret dels ciutadans com a individus perfectament lliures.

Malgrat això, no'ns en hem sapigut aprofitar, no hem conseguit fondre aquets tres sentiments, y ens ha faltat—lo que l'altre dia deia en Salvatella, en un article ple de raó y de sinceritat—l'ideal únic. Y no es que'l poble no'l senti y no'l vulgui. Al contrari: el poble acusa an aquells a qui ha confiat la seva direcció política perquè no han sapigut encaminarla. Catalunya es fonament republicana, y es a l'ensemps autonomista y partidaria d'un règim federatiu. Però ens hem estancat a dintre de Catalunya, com si no existís l'acord d'adhessió a la Conjunció. Y es que'ls prohoms del nacionalisme, en quines mans varem posar, desde'l primer moment, la direcció del nostre partit, no han sentit cap simpatia per aquesta política d'ex-

pansió, que'ns hauria enfortit, investintnos d'una major autoritat. Per això el fracàs de l'Unió Federal Nacionalista Republicana serà el seu fracàs.

Catalunya devia haverse recordat del testament d'en Salmerón, qui formà en la Solidaritat pera estendre arreu d'Espanya les idees autonomistes que aquell moviment representava. En Salmerón no va esser mai partidari de l'estancament. Ell creia que Catalunya tenia un importantíssim paper en la vida política d'Espanya. La Dreta l'ha seguit aquet camí; però nosaltres, que teniem el deure d'esser els primers, ens hem quedat al comensament, discutint còm havien de ferse les organiscions dels comitès de districte y que si l'un tenia en tal o qual junta més individus que l'altre.

La causa del fracàs de l'Unió Federal està en que'ns hem preocupat massa de les coses petites y no hem atès allò que era la característica de l'opinió lliberal catalana, que desitjava que's fes una política d'orientacions pràctiques, cansada ja dels romanticismes del primer temps del catalanisme.

Precisament l'Unió Federal podia esser la nova y definitiva fórmula del catalanisme. No pot esser que'l catalanisme se sustregui a l'evolució, y aquesta, que ha transformat als partits republicans tan fonament, havia també de transformar el catalanisme d'abstracció en fórmula política, adaptable a la realitat. El període d'exaltació, quina expressió més intensa fou, en el seu temps, el cant d'*Els Segadors*, ha passat a l'història. Per esforços que's fassin no reviurà, malgrat haver triomfat, en el fons, la noble aspiració dels catalanistes. Perquè, ademés de sentiment, es ja idea.

J. VILALTA COMES

Josepets-sur-Gracia

N Lerroux, tan pacífic, tan conservador y amic de l'orde, fer una degollada general. El seu enuig, el seu enfado y el seu furor, no tenen límits; ja no coneix amics ni parents, esperant, no més, l'hora de tirar el barret al foc. Refinat gourmet com es, tan perfecte *bon vivant* com tots el coneixiem, ha oblidat, en un moment, les joies y les satisfaccions d'aquesta vida, pera pensar en jugar el ganivet, en disparar el *browning*, en aplicar la teia encenedora, en esgrimir la destal, en defensar la barricada y en manejar la dinamita. ¡Tot un cumulo de desgracies!

El paníc s'ha apoderat dels esperits. La confusió més espantosa regna, desde dilluns, en tots els domicilis barcelonins, y ciutadà existeix, dels més animosos y decidits, que sent ara no arribarli la camisa al cos.

Lo que exaspera, lo sensible, es que la catàstrofe que'ns amenaça y ens priva de dormir, degui el seu origen a un contrapunt polític, que obeeixi el daltabaix a una mala inteligencia entre homes, quan tan boniques y d'alabar són l'avinensa y la bona armonia.

Vol en Lerroux que mani en Canalejas, y aquet, segons hem sentit dir, se troba cansat y aspira a que se'l rellevi. ¿Qui l'ha de succeir? Sembla, o aixís al menos se fa correr, que serà en Maura qui el suplanti.

Y aquesta idea, la de que sigui el polític mallorquí el qui's possessioni de la Presidencia, es la que posa an en Lerroux fora de sí, obligantlo a que s'oblidi de les ventatges y comoditats que envolten la seva vida arrastrada (?).

¡Coscs de la política, que aprofita als uns y porta als altres a la desesperació y a la ruina! Per culpa de la política maleida, en Lerroux, que havia conquerit un relatiu benestar y uns tros de pa pera la vellesa, se veu ara compromès y obligat a llensarse al carrer, a mercè de l'onada revolucionaria, com el darrer y el més humil dels ciutadans.

No vol en Lerroux que pugui en Maura, y per forsa ha de costar an aquet Déu y ajuda escalar altre cop el candelero. Tots sabem còm en Lerroux les gasta y lo perillós que resulta una amenaça seva. Més, havent promès aquesta vegada que aniria davant—perquè prometreho, si tots ho sabem ja de sobres?—y que es capàs y tot de sortir sol, si no troba qui el segueixi.

Ab perdó d'en Lerroux y de les seves fogarades revolucionaries, que som dels primers en admirar, hem de deixar sentat que'ns sembla això darrer una bogeria. Llensarse sol al carrer ho creiem una temeritat. L'aventura podria causar an en Lerroux un disgust que està en el cas de preveure. Ajudantlo y tot l'*Emiliano*, podria esser que'ls comptes li surtissin malament.

La reacció, la burgesia, que es venjativa y no perdona, disposa de tots els elements pera vencer. Al seu servei té, per ara, quants medis de repressió són necessaris pera guanyar en lluites d'aquesta mena, enconades y desiguals. Si un moment de serenitat y de reflexió li queda, dediqui'l el capdill revolucionari a calcular les conseqüències del seu belic entusiasm. Perseguits com enemics de l'orde y de la propietat, acorralats com feres rabioses, no quedaria an ell y al seu segon més remei que'l de recloure en la torre dels *Josepets*, y, com nous Garnier y Vallet, desafiar desde'ls balcons de casa seva l'escomesa de la forsa pública y les iles de la multitud.

La xamasa y tranquila caseta que'ls barcelonins saludem ara ab cert respecte, cada cop que hi passem per davant, esdevindria fortalesa, y, d'igual modo que han tingut els parisencs un *Rogent-sur-Marne*, tindriem nosaltres un *Josepets-sur-Gracia*.

El resultat ja sabem quin fora. L'assalt de la torre per les forses d'en Millán Astray y les d'en Mendiola, mancomunades, y com a quadro final trobar an en Lerroux y al gallego arraulits sota'ls matalassos. Qui sab si al cap de vuit dies quedaria de tot plegat una cinta cinematogràfica y dugues famílies a la misèria... Seria altament dolorós.

Com en Garnier y en Vallet, disposen en Lerroux y el gallego d'automobil.

Que l'emplem pera fugir, si puja en Maura. Sinó serà cosa de que les persones de bona voluntat se posin en campanya, a fi d'evitar a Barcelona nous dies de dol y de desgracia.

BLET

CAS INSOLIT

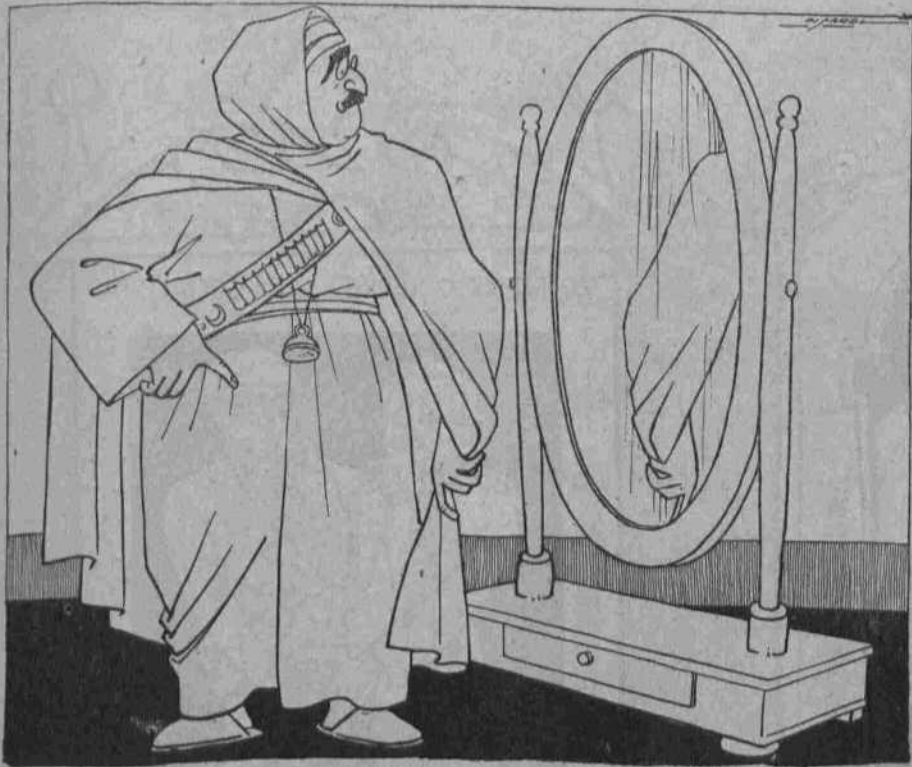
¡Un colmo, senyors, un colmo! A Espanya encara hi ha gent que, a pesar del mal exemple, no li fan goig els diners.

Y no's creguin pas que's tracti de fabricants opulents, de regidors ni ministres, de potentats ni banquers.

Si, en aquestes circumstancies, de regidors se tractés y a casa nostra els tinguéssim, ens foren molt convenients.

Prò's tracta de gent senzill: se tracta de caminers. A Madrid, en l'Assamblea celebrada últimament, les proposicions rebudes perquè'l Cos les estudiés, varen aprobarles totes

Emprobantse el traje del Mizzian

—¿Y si'm presentés aixís al Congrés?... Potser me respectarien més ab aquesta indumentaria...

—sense discutirles gens—
menos una, de Girona,
demanant un ral d'aument
sobre'l jornal que disfruten
tots els peons caminers;
aquesta fou rebutjada
gairebé unànimement.
¿Y això no es un cas insolit,
avui dia? ¡Y tal, si ho es!
Encara que aquets subjectes
siguin peons caminers,
se veu que no s'encaminen
per les vies del progrés,
ni són gent que's entusiasmin
els calés.

ABEL ORTIGA

A de debò?

Sembla que s'ha donat
ja el darrer cop de mà al
projecte de llei de Manco-
munitats.

Y adhuc s'assegura que
el vinent dilluns serà llegit
al Congrés.

Ab veritable gust donem la nova. Y després
de donarla, fem punt y esperem.

Hem de veure què diu aquet projecte.

Perquè, si abans de judicar de la bondat
d'un meló es precis tastarlo, ¡vegin què no
s'haurà de fer ab les Mancomunitats que, com

ja saben vostès, són una fruita bastant més
grossa y n'haurem d'estar menjant molts dies!

¿Qui dirien que ha mort en un hospital?
El rei de Dinamarca, Sa magestat Frederic
VIII.

L'home se trobava de pas a Hamburg. Un
vespre, allò que fan els reis... y els que no'n
són, volgué sortir sol del hotel pera donar un
tom per la vila, y haventli agafat un treball,
caigué extés al mitg del carrer.

Els tranzeunts varen recullir-lo y, com que
ningú sabia qui era ni duia a sobre cap docu-
ment, fins que comparegués algú que's cuidés
d'identificarlo, no hi hagué més remei que por-
tarlo al Hospital. Y allí va morir.

¡Ves per quin capritxós atzar una testa co-
ronada, un home que al caure reinava encara
sobre milions de subdits, va anar a fer la ma-
teixa fi que'l més infelís dels pobres captai-
res!...

Ni més ni menos que si's tractés d'una gue-
rra entre dos exercits beligerants, els diaris de
París donen compte de les baixes que desde la
ruptura d'hostilitats entrè els apatxes y la po-
licia, o sigui desde el 21 de Desembre, fetxa
del atentat del carrer d'Ordener, han sofert
els uns y els altres.

Heus aquí la curiosa y tràgica llista:
Presoners fets als bandolers per la policia; 24.
Apatxes morts; 5: Bonnot, Dubois, Britan-
nicus, Garnier y Vallet.

Baixes sufertes per l'exercit lleat:
Morts; tres: el subjefe Jouin y dos agents.
Ferits; entre agents y inspectors, 14.

En Canalejas, bon pagador

—M'ha agradat molt el seu manifest, don Alejandro. ¿Quant li haig de donar?

Presoner en poder dels apatxes, fins avui
cap.

Ara no més falta tancar aquesta nota ab la
consabuda advertència:

Se continuará.

Perquè, no es de creure que, baix l'impre-
sió de tan modest descalabro, s'evaporin com
per encant els 50.000 apatxes que diuen que
hi ha entre París y els seus environs.

Sobre'l plet de les sufragistes, parlaven dos
vells amics:

—¿Com s'entén!... ¿Tu, un home tan sensat,
aprobes que les dones se fiquin en les qües-
tions polítiques?

—¿Es clar que sí!... ¡Figura't que la meua
tot lo dia fos al casino, vès si me'n deixaria
de tranquil!

A Figueres va efectuar-se ab molt d'èxit y
entusiasme la festa d'aviació y, als pocs dies,
s'hi celebrà un miting reformista.

—¿Què tal en Melquiades Alvarez?—pre-
guntaren, després, a un vell federal.

Y el figuerenc, influït encara per l'efecte
que li havien causat les volades de monsieur
Tixier, exclamà:

—Home..., molt bé en el concurs de *dura-
ció*, però, en el d'*altura*, no gaire.

Veig que'ls tradicionalistes de Lleida han
nomenat qüefe provincial al diputat senyor
Piñol.

El tal Piñol es un subjecte de caracter afa-
ble, pacifista y contemporisador.

Felicitem als tradicionalistes lleidetans.
D'ara endavant els distingirem ab el nom
de «carlins del Piñol dols».

Mot de la fin:

¿En què's diferencia l'Alvarez de Castro
d'en Melquiades Alvarez?

En que an el primer, a Figueres, el varen
fer morir de sòn, y el segon, també a Figue-
res, va fer morir de sòn an els altres.

En un judici oral, entre'l president y un dels
testimonis:

—¿Com us dieu?

—Pau Pons.

—¿Estat?

—Clerical.

—Això de «clerical» es opinió y no posició.

—Sí, però serveix... pera arribarse'n a fer
una.

Els joves de la «Defensa Social» proposen
una subscripció popular pera l'adquisició d'aero-
plans ab destí a l'exèrcit.

Se comprèn.

Com que'ls de la Defensa són tan catòlics,
no'n tenen prou ab que'ls exèrcits conquistin
la terra...

Els volen enviar al cel.

S'està organisant un miting titulat del «Cor-
pus de Sang», pera commemorar la fetxa del
bullit dels «Segadors».

Pera l'esplèndida celebració de l'acte, els
unionistes s'hi han abocat de *cap*, però els que
simpatitzen ab la Lliga sembla que hi clavarán
pota.

Sang... fetxa... cap y pota...

Que no'n diguin el mitin del «Corpus de
Sang»; que'n diguin el miting de la *curadella*.

Dilluns passat en Cambó va apadrinar les
bodes d'un tal Puig de la Bellacasa.

Al sortir de l'iglesia, un dels convidats va
dirli a cau d'orella, donantli un amistós copet
a l'espatlla:

—Veiam, veiam, a vostè, quan sentirem a
dir que'l tiren trona avall.

—No pas per ara—respongué l'ilustre Fran-
cisquet.—¿Com vol que'm preocupi d'anar *tro-
na avall*, si tinc tanta feina en anar *trono*
amunt?

Davant dels xais de la «Casa del Pueblo» el
caudillo radical ha pronunciat un discurs «pro-
amnistia».

«Pro-amnistia», ¿eh?

Pro... pro... això no *quita* que l'home, al
tornar a Madrid, treballi, com fins ara, «pro-
lleis de Jurisdiccions».

En un palco del Liceu dugues noies del dia
fan córrer l'estisorà.

—Però, què es lo que't fa creure que sigui un
home ric?

—Molt senzill: que ell no gasta res y, en
cambi, el seu fill tira la casa per la finestra.

XARADES

I

—2.ª-2.ª, 1.ª-2.ª 1.ª-2.ª-3.ª, 2.ª-3.ª 1.ª gall

JOAN ROCABERT

II

La primera n'es vocal,
es un líquid la segona,
la tercera es musical
y una ciutat la tot dona.

P. Q. T. (a) NICK-CLAVELL

III

La ters-quatre, ma mullè,
va despatxà a la criada,
perquè un tros de cansalada
una dos-quart li prengué.
Això sí, jutjantla bé,
n'era la hu de deixada...
¡Pobre Tot, boi desmaiada
ahir la Hu-quart la vegé!

JOAN MESTRES

ANAGRAMES

I

Tot cassant en Pujolà,
me va dir: ¡He vist un tot!...
Prò, averiguat, resultà
un petit total ben mort.

PEP CISTELLÉ

II

—¿Aont es el tot, Pasqual?
—Allà. Dintre del total.

PEP CISTELLÉ

TARGETA

ESTAPÉ RULL Y E. CODINA

Formar ab aquestes lletres, degudament combi-
nades, el títol d'una obra catalana.

RAMON GRISÓ

MUDANSA

La cansó de la total
la total d'en Pau cantava;
perquè an ell no li agradava,
li va dir que era immoral.

RAMON VALLS

JEROGLIFICS

I

et it ot ut

JOAN ROCABERT

II

MINERAL
PELS PESCADORS
PART DEL COS

A. B. (a) LO RECTOR DE VALLFOGONA

Cavallers: J. Balaguer C.: No m'acaba d'agra-
dar. Si'm preguntés per què, no li sabria dir, però'l
trobo poc espontani.—J. R. D.: Si l'espai ho per-
met, s'insertarà, ab molt gust, en el present nú-
mero.—N. V. M.: Com sia que no estem del tot
conformes ab el partit reformista, ens abstenim,
per ara, de ferli cap mena de propaganda. ¿M'en-
tén?—J. R. S.: No haventhi cap contratemps, quasi
li puc assegurar afirmativament.—Pep Cistellé:
¡Miri que es molt! Ab vostè no farem mai res, a
pesar de la seva gran voluntat y admirable cons-
tancia:

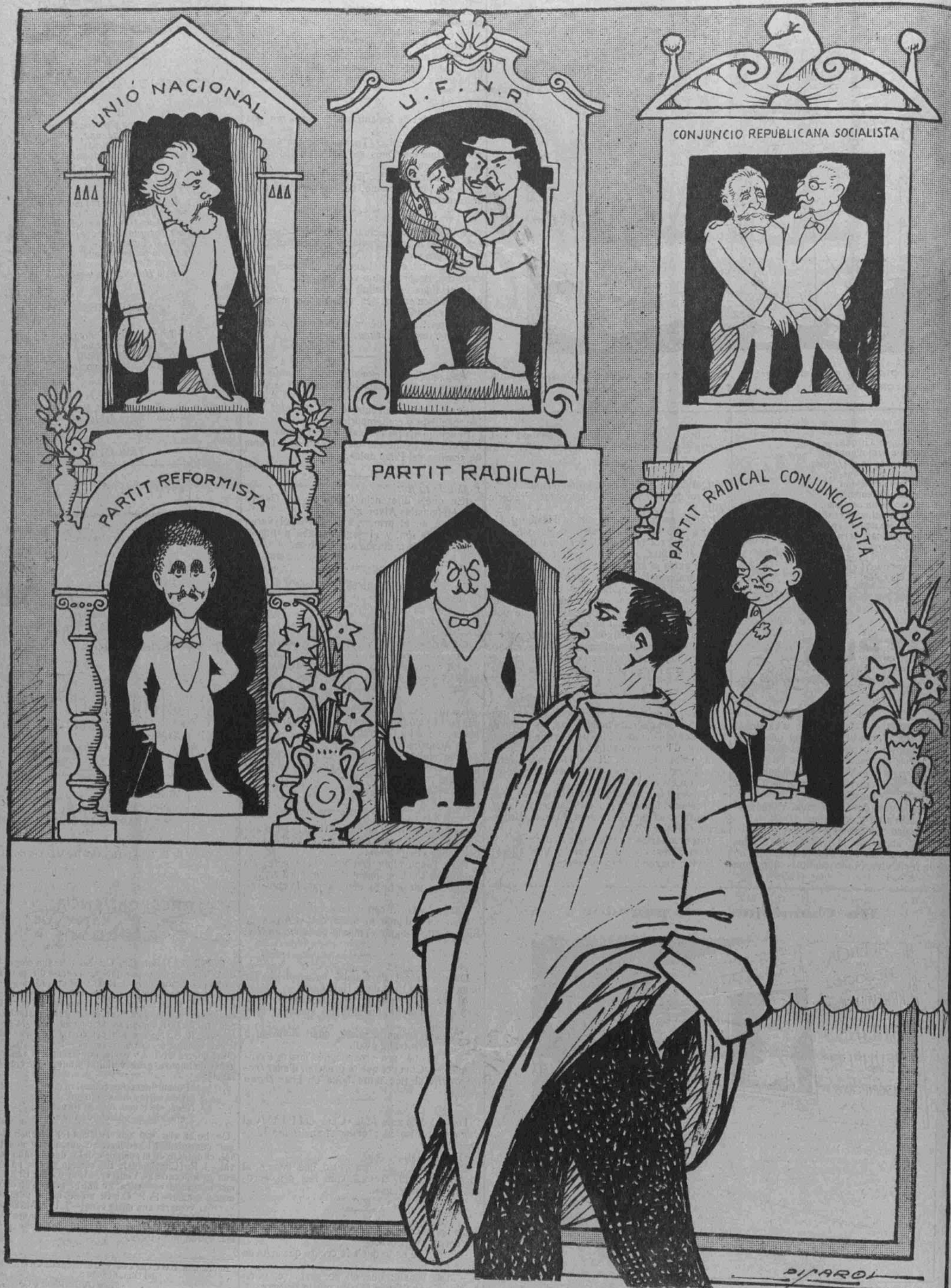
«Posant incentius colors,
els de mitja edat s'enjoven.
Nens, els joves, tots se tornen,
y els infants, pomets de flors.»

¿Ont ho ha vist mai que *enjoven* (?) y *tornen* si-
guin consonants? Li adverteixo que no es aquet
sol, el defecte de la composició. Lo demés tampoc
và.—J. R. (Capellades): Es curteta y pera mi té
una gran condició. Veurem.—Vint y cinc: El pri-
mer m'agrada una mica, no gaire, perquè'l trobo
massa senzill.—F. P. C.: Si no té mda, pera'ls
versos, compris una mitja cana.—J. F. y M. E. y
T. (Calaf): Farem els possibles pera complaure'ls.
—Eudald Sala: Si'm vaga el temps pera retocar-
les, aniran quasi totes.

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, carrer
del Olim, número 8

Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

¡Massa capelletes!

EL POBLE: - Que no vegi un sol altar, ben sòlid y ben ferm, jo no reso a cap sant.